

Fair handeln! TTIP stoppen!

Gegen das Freihandelsabkommen zwischen EU und USA

DIE LINKE.
IM BUNDESTAG

Wat betekent TTIP?

- **T**ransatlantic **T**rade and **I**nvestment **P**artnership is een van de belangrijkste Handelsverdragen tussen de VS en de EU.
  - In essentie gaat het erom, **regelgeving, controles** en **beperkingen** op te heffen om **onbeperkte handel** tussen de **VS** en de **EU** mogelijk te maken.
  - Het verdrag dient alleen de belangen van grote bedrijven en de machtspolitiek van de EU en de VS. Het handelsgebied moet ingedekt worden tegenover **Azië** en **Latijns Amerika**.

Wat betekent TTIP?

<http://youtu.be/Ljxv-yFBPQ8>

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

DIE LINKE.
I M B U N D E S T A G

Wat betekent TTIP?

- Representanten van onder andere de **Duitse regering** zitten in samenwerkingsverband met de Europese Commissie met de VS aan de onderhandelingstafel.
- In de eerste plaats zijn echter de woordvoerders van het **kapitaal** aan de onderhandelingen betrokken – bijvoorbeeld **Daimler, EADS, DHL, Allianz** en het **BDI** (het ondernemersverbond van de Duitse industrie).
- **Vakbonden** en **milieuorganisaties** zijn daarentegen uitgesloten.

TTIP en haar gevolgen

- **Regelgeving** voor levensmiddelen, consumenten- en milieubescherming worden afgezwakt.

Aan te bevelen website: <http://www.ttip-leak.eu/>

- In de richtlijnen van de **Ministerraad** is na te lezen:

„... de maatregelen op het gebied van gezondheid, politie en gewasbescherming moeten wederzijds op wetenschappelijke beginselen en internationale normen zijn gebaseerd.“

- Handelscommissaris **De Gucht** voor het Europees Parlement:

„Deze onderhandelingen worden natuurlijk geheim gevoerd. Anders is een afstemming van belangen helemaal niet mogelijk.“ (dw 13-11-2013)

TTIP en haar gevolgen

- Om het met een gezegde uit te drukken:
„Twee kraaien pikken elkaar de ogen niet uit“
- In **Kapitalistentaal** betekent dat:
De VS en de EU onderhandelen over reguleringe naar het principe van de „wederzijdse erkenning“.
- Bedrijven uit de VS kunnen er zo op rekenen, in toekomst genetisch gemodificeerd mais ook in Europese supermarkten te kunnen verkopen.

TTIP en haar gevolgen

- Anderzijds profiteren bijvoorbeeld Europese tabakbedrijven.
- **Lagere EU-standaards** gelden ook in bereiken waar in de VS juist scherpere regelgeving bestaat.
- **Ter conclusie:**
  - De **winstbelangen** van grote bedrijven hebben voorrang.
  - **Milieu-** en **consumentenbescherming** hebben het nakijken.

Wat zeggen de anderen?

- **Vakbond ver.di:** „TTIP leidt tot afbraak van werknemersrechten, verdiept de kloof tussen arm en rijk en zet de lonen en werkomstandigheden verder onder druk. (...) Het gebrek aan bindende arbeidsrechtelijke voorschriften kan leiden tot een negatieve spiraal voor arbeidsomstandigheden en sociale zekerheid.“
- **Lobbycontrol:** „De onderhandelingen over het vrijhandelsverdrag tussen de VS en de EU, afgekort TTIP, zijn doordrongen van geheimzinnigdoenerij en massief lobbyisme.“
- **Umweltverbände:** „Met het TTIP-Verdrag wordt het oliebedrijven mogelijk gemaakt, riante winsten te maken, zelfs als burgercomités gevaarlijke energieprojecten voor hun eigen huisdeur verhinderen.“

Voorbeeld: FRACKING

- **Fracking** is een gaswinningsmethode, die gas in dicht gesteente diep onder de aarde met **chemikaliën** opbreekt en zo voor productie ontsluit.
- Bij boringen voor conventionele gasreserves worden eenmalige fracks uitgevoerd om boorleidingen aan een gasveld aan te sluiten. In **Niedersachsen** is dat van 1961 tot 2011 al **326 keer** gedaan. In slechts 25% van de gevallen zijn de chemikaliën bekend.
- Bij de winning van onconventioneel gas (bv. Schaliegas, Tight-Gas) wordt de hele gashoudende steenlaag dmv. fracking opgebroken. Dit vereist 50 tot 100 keer zoveel **chemikaliën**, water en zand.
- Met het TTIP-Verdrag wordt de weg voor een ongereguleerde export van Amerikaans frackinggas naar de EU vrijgebaand.

Voorbeeld: FRACKING

- De Europese Commissie zet in de TTIP-onderhandelingen op een zelfstandig hoofdstuk over olie en gas. In een strategiepapier van de Commissie legt handelscommissaris de Gucht volgende doelen vast:
- Onbegrensde toegang tot olie- en gasvoorraden.
- Alle import- en exportbeperkingen voor olie en gas opheffen.

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

Voorbeeld: FRACKING

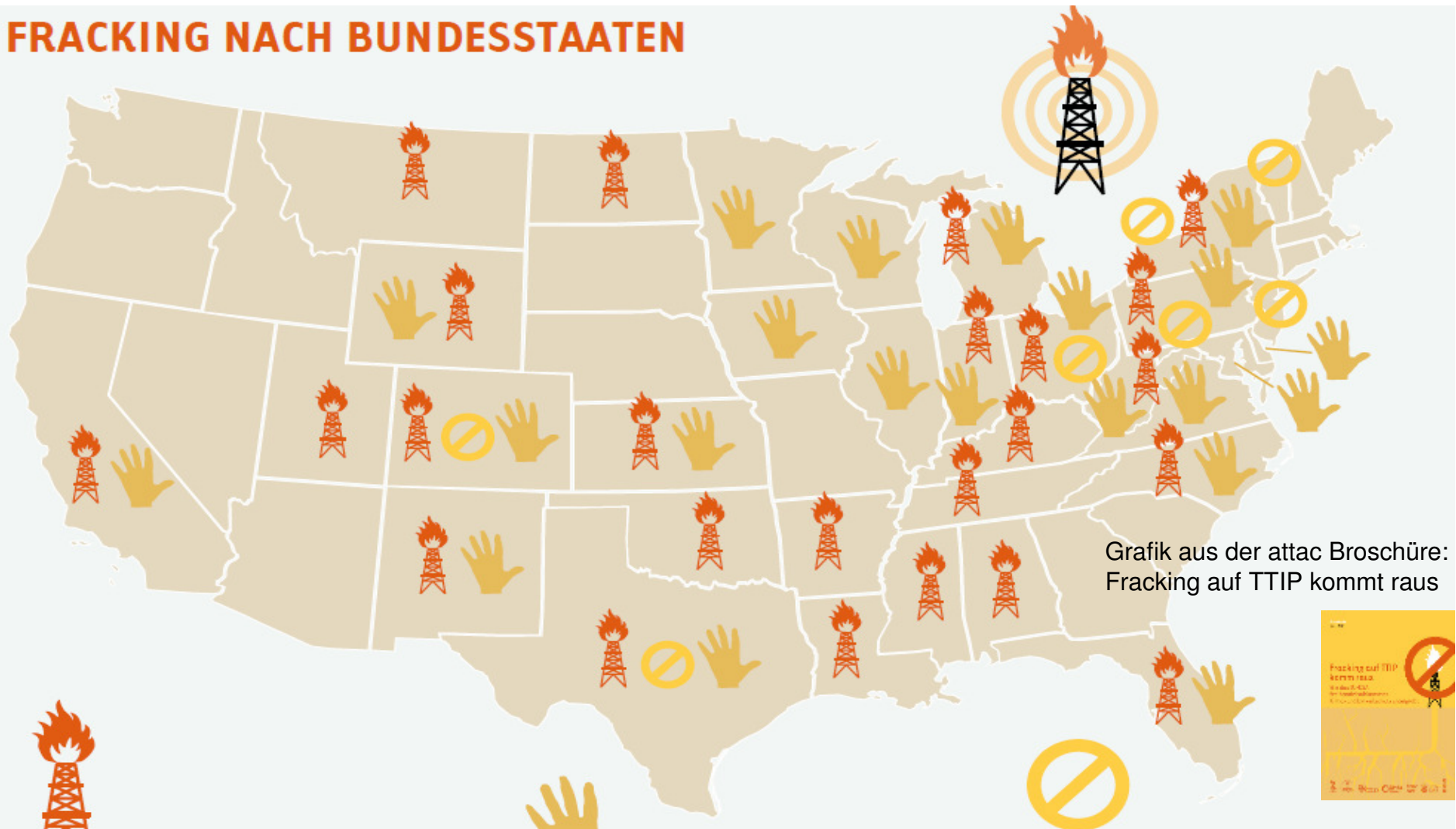
- Commissaris voor energie **Oettinger** (CDU) heeft zich voor fracking in Europa uitgesproken. Daarbij schrikte hij er niet voor terug, de oploeiende Koude-Oorlogstemming uit te buiten:

Duitsland kan met fracking haar afhankelijkheid van russisch gas met tientallen jaren inkorten.” (RP, 24-03-2014)

Hubertus Zdebel, lid van de Bundstag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

DIE LINKE.
I M B U N D E S T A G

FRACKING NACH BUNDESSTAATEN

Grafik aus der attac Broschüre:
Fracking auf TTIP kommt raus

Wo gefrackt wird

KALIFORNIEN, NORTH DAKOTA, MONTANA, WYOMING, COLORADO, UTAH, NEW MEXICO, TEXAS, OKLAHOMA, ARKANSAS, MISSISSIPPI, ALABAMA, INDIANA, KENTUCKY, MICHIGAN, OHIO, WEST VIRGINIA, PENNSYLVANIA, NEW YORK, TENNESSEE, KANSAS, LOUISIANA, OKLAHOMA, NORTH CAROLINA, FLORIDA

Wo der Widerstand wächst

KALIFORNIEN, COLORADO, ILLINOIS, INDIANA, IOWA, MARYLAND, MICHIGAN, MINNESOTA, NEW MEXICO, NEW YORK, OHIO, PENNSYLVANIA, TEXAS, VIRGINIA, WEST VIRGINIA, WISCONSIN, WYOMING, KANSAS, FLORIDA, DELAWARE, NORTH CAROLINA

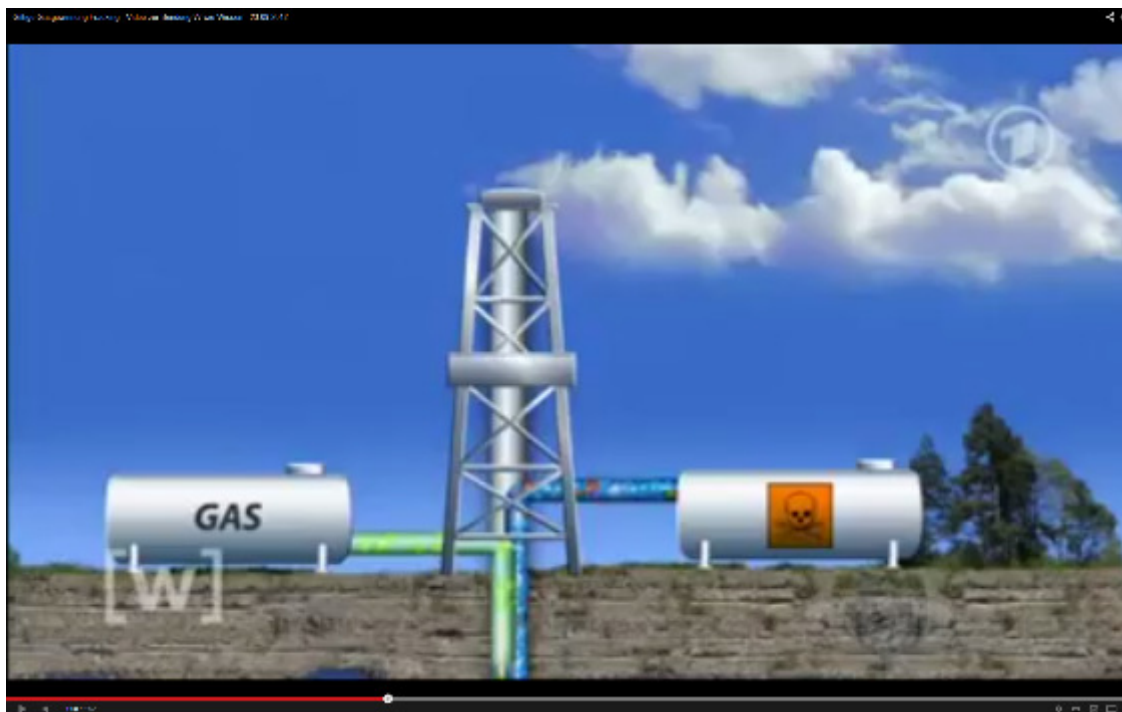
Wo Beschränkungen in Kraft sind

inklusive regionaler bzw. lokaler Verbote, Moratorien und Baubeschränkungen
VERMONT, NEW JERSEY, NEW YORK, KOMMUNEN IN COLORADO, TEXAS, OHIO, PENNSYLVANIA (DELAWARE RIVER BASIN, NICHT IM GESAMTEN BUNDESSTAAT)

Voorbeeld: FRACKING

<http://youtu.be/iFHYSMimGyk>

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

DIE LINKE.
I M B U N D E S T A G

Voorbeeld: FRACKING

Vlammende scene uit de film „**Gasland**“ (2010), die laat zien wat fracking met het drinkwater doet

---

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

DIE LINKE.
I M B U N D E S T A G

Voorbeeld: FRACKING

- Het gas wordt als zogenaamd **liquified natural gas (LNG)** getransporteerd.
- Het **TTIP-Verdrag** zou de invoer van LNG in de EU verregaand vereenvoudigen, want:
  - TTIP **dwingt** staten alle aardgasproducenten als **staatsburgers** te behandelen.
  - Het ministerie van economische zaken van de VS zou dan voor elk LNG-export een vergunning verstrekken zonder inspecties uit te kunnen voeren.

Voorbeeld: FRACKING

- Meer **Fracking** in het kader van **TTIP** betekent:
  - **Conventionele gaswinning** wordt in de VS nog verder uitgebreid.
  - Verscherping van **Klimaatverandering**: LNG is een CO₂-intensieve brandstof, die over de hele productieketen genomen een veel groter broeikasgaseffect oplevert als conventionele gaswinning. Bij gaswinning door middel van fracking ontsnapt vaak methaan uit scheurtjes in het gesteente of der boorleiding. Methaan is als broeikasgas **86 keer zo sterk als CO₂**.
  - Geen afbouw van afhankelijkheid van fossiele brandstoffen: het resultaat is meer infrastructuur voor gas.

Voorbeeld: FRACKING

- Zodra **TTIP** geratificeerd is, kan **verzet** tegen TTIP-regelingen de belastingbetaler duur komen te staan:
  - **Investeerders** kunnen in de toekomst voor een eigen scheidsgerecht schadevergoeding eisen als ze vinden dat nationale regeringen hun winstverwachtingen inperken.
  - Het zog. **investor-state dispute settlement** (ISDS) maakt het oliebedrijven als **Chevron** daarmee mogelijk, door series van rechtszaken frackingprojecten in Europa door te zetten.
  - Op basis van een soortgelijk scheidsgerecht zijn er onder het **NAFTA-Verdrag** al precedënten voor fracking-rechtszaken.

Voorbeeld: FRACKING

- Meer **fracking** in het kader van **TTIP** betekent:
  - **Afbraak van democratische rechten:** behaalde **overwinningen** van burgercomités en milieuactivisten worden **ondermijnd**.
  - **ISDS:** buitenlandse investeerders kunnen staten aanklagen als bepaalde wetten ter bescherming van burgers, werknemers of het milieu hun winsten beperken.
  - Bijv. **Lone Pine** in Canada: Het energiebedrijf eist **250 miljoen** canadese Dollar schadevergoeding van de Canadese staat.

Voorbeeld: FRACKING

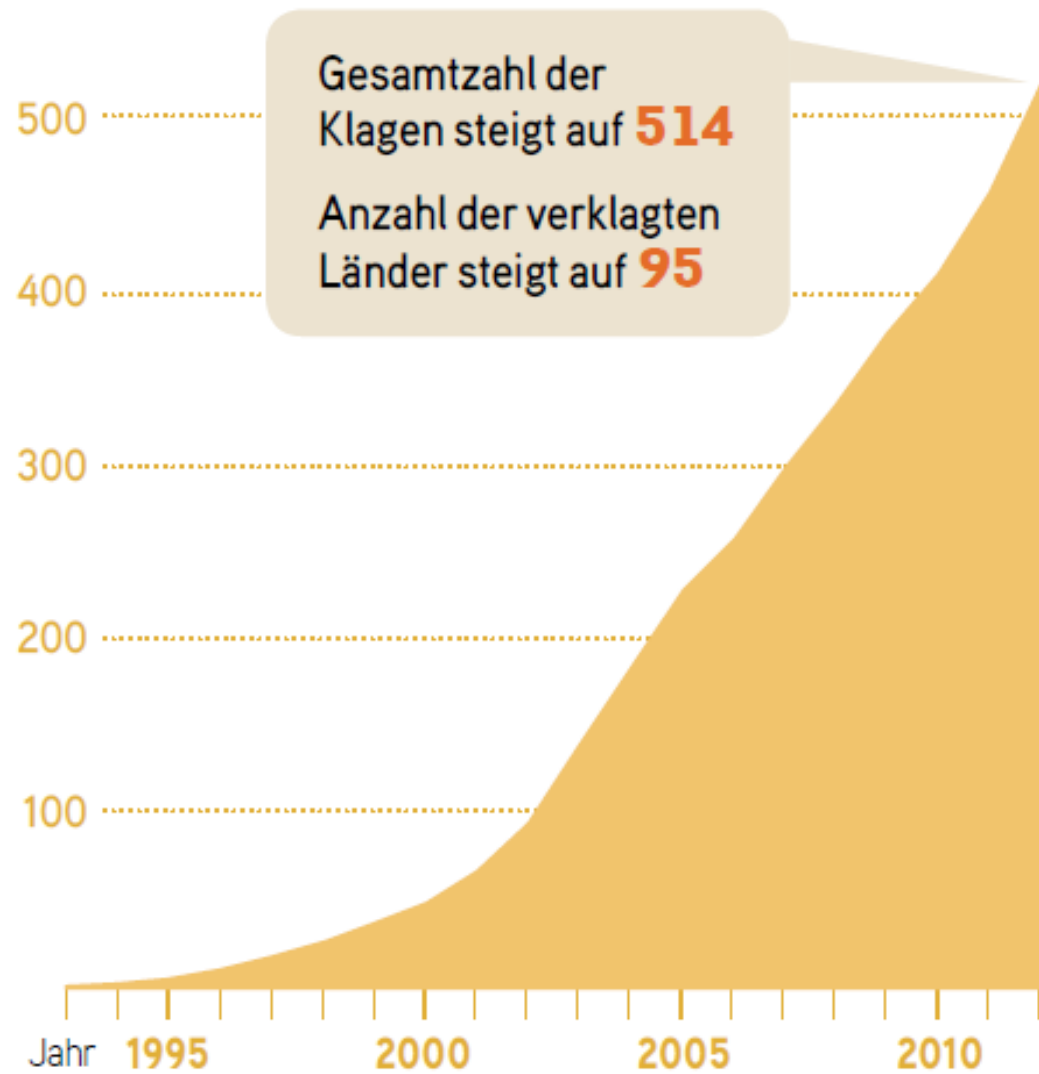
- Tot **2012** zijn er wereldwijd **514 „Investor-to-State“-zaken** gedocumenteerd. 58 aanklachten zijn alleen al in 2012 ingediend.
- In **over een derde** van de gevallen (2013) die bij de **Wereldbank** zijn behandeld, ging het zaak over **olie, gas** of **grondstoffen**.
- Ongeveer **75.000 bedrijven** zouden zich op de „**investeringsbescherming**“ van **TTIP** kunnen beroepen.
- In ongeveer **31 procent** van de afgesloten „Investor-to-State“-processen kreeg de **investeerder** gelijk. Slechts een minderheid van de aanklachten werden in hun geheel verworpen.
- De gemiddelde processkosten bedragen over meer dan **8 miljoen Dollar**. In enkele gevallen liepen ze zelfs op tot **30 miljoen**.

Grafiek uit volgende brochure van attac:

INVESTOR-STAAT-KLAGEWELLE

Gesamtzahl der Klagen. Quelle: UNCTAD, Down to Earth

Voorbeeld: FRACKING

- De **Duitse regering** speelt wat fracking betreft een sleutelrol in TTIP-onderhandelingen, want:
- Een verbod op fracking is op Europees niveau niet mogelijk! De bevoegdheid over de energiemix ligt in de handen van de nationale staten.
  - In het Verenigd Koninkrijk, Polen en Roemenië zijn er al **proefboringen** geweest.
  - In Frankrijk en Bulgarije is fracking **verboden**.

Voorbeeld: FRACKING

Kolenwaterstofhoudend Gesteente uit het Onderkarboon:
Bundesanstalt für Geologie und Rohstoffe

- De bondsministers voor economische zaken Gabriel (SPD) en milieu Hendricks (SPD) willen winning van onconventioneel gas door middel van fracking in toekomst mogelijk maken.
- Volgens aangekondigde plannen kunnen Gasbedrijven in toekomst het grootste deel van het schaliegas uit het ondercarboon, ongeveer **6 biljoen vierkante meter** in kaart brengen en produceren.

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

Voorbeeld: FRACKING

- Gabriel und Hendricks stellen volgende regelgeving voor:
  - Verbod op fracking boven 3000 meter onder de aardoppervlakte;
  - Verbod op fracking binnen waterwingebieden;
  - Fracking ter winning van Tight-Gas met „maximaal zwak waterverontreinigende“ frack-vloeistoffen blijft toegestaan. Tight-gas wordt als „conventioneel aardgas“ omgedefinieerd;
  - Verplicht milieueffectonderzoek en controles bij elke boring en bij het verzinken van flowbackwater;
  - Bekentmakingsplicht voor alle fracking-chemikaliën.
- Het gaat dus niet om een algemeen verbod, maar slechts om vanzelfsprekende minimale regelgeving.

Voorbeeld: FRACKING

■ Milieuorganisaties over het voorstel van Gabriel und Hendricks:

■ **Naturschutzbund (NABU):**

„Het akkoord tussen minister Hendricks van milieu en minister Gabriel van economische zaken is een vals compromis ten laste van bescherming voor mens, milieu en het drinkwater. In plaats van een Lex Niedersachsen en een tijdelijk moratorium hebben we een permanent frackingverbod nodig, en dat voor alle soorten reserves, zowel conventioneel als onconventioneel.“ (04-07-2014)

■ **Greenpeace:**

„De aankondiging van Gabriel is de zoveelste schijnvertoning, die hij het liefst zo snel mogelijk door het parlement wil jagen. (...) Dezelfde maatregelen heeft Altmeier een jaar geleden ook al voorgesteld.“ (06-06-2014)

Voorbeeld: FRACKING

- Verdere regelgeving willen Gabriel und Hendricks aan de deelstaten „in het kader van het ontwikkelingsplan op deelstaatsniveau“ overlaten.
- Vanwege chronisch gebrek aan belastingsinkomsten staan de Duitse deelstaten echter onder financiële druk. De hoop op nieuwe gasinkomsten schept een prikkel voor milde fracking-regelgeving.
- In plaats van zich duidelijk voor een nationaal verbod uit te spreken, zetten de SPD-ministers dus de deur open voor een concurrentiefederalisme met verschillende investeringsvoorwaarden per deelstaat.

Voorbeeld: FRACKING

Links: Minister Wenzel van milieu (Groenen)
Rechts: Minister Lies van economische zaken (SPD)

- De regering van Niedersachsen heeft een wetsvoorstel in de Duitse senaat, de Bondsraad, gebracht, die fracking ook ter winning van zowel onconventioneel als ook conventioneel gas onder voorwaarden zou toestaan.

Minister Olaf Lies van economische zaken (SPD):

„Enerzijds willen wij de milieustandaards duidelijk verbeteren, anderzijds willen we ook zekerheid voor het bedrijfsleven en de productie van de eigen grondstoffen mogelijk maken“

(Persverklaring van het ministerie van economische zaken)

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag, fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en Reactorzekerheid
Woordvoerder voor de kernuitstap

Voorbeeld: FRACKING

- De Bondsraadsinitiatieven van de regering van Niedersachsen houden volgende regelgeving in:
  - Verplicht milieueffectonderzoek voor elke frackingboring en voor elke verzinking van Flowbackwater;
  - Verbod op het gebruik van frack-vloeistoffen die volgens het „Wasserhaushaltsgesetz“ onder de verontreinigingsklassen 2 of 3 vallen;
  - Verbod op fracking binnen waterwinningsgebieden of met boorpad onder een waterwinningsgebied.

Voorbeeld: FRACKING

- Ook Schleswig-Holstein, Hessen und Baden-Württemberg hebben een motie over fracking in de Bondsraad ingebracht:
  - Verbod op fracking „bij aanwending van ‚milieutoxische‘ substanties“; (Milieutoxisch is geen rechtsgeldige term.)
  - Transparentie en medezeggingschap voor gemeentes bij toekenning van vergunningen voor fracking vanaf het eerste stadium van de wettelijke procedure;
  - Al toegekende vergunningen verliezen hun rechtsgeldigheid in het kader van bestemmingsplannen.

Voorbeeld: FRACKING

- Milieuorganisaties over de initiatieven in de Bondsraad:
  - **Bondsverband van Duitse Milieuinitiatieven (BBU):**
  - *„Terwijl de ministers de gevaren van fracking benadrukten, en de indruk wekten dat ze fracking willen verbieden, ging het hun eigenlijk slechts om regelgeving voor de gevaarlijke gaswinningsmethode. Zo zijn de reeds gefaalde plannen van voormalig minister Altmaier van milieu (CDU) en voormalig minister Rösler voor economische zaken (FDP) weer opgewarmd. Aanhoudende pogingen van SPD-Groene deelstaatsregeringen om fracking met herdefiniëring van begrippen mogelijk te maken, worden daarin geïntegreerd.“
(12-05-2014)*

Voorbeeld: FRACKING

- Milieuorganisaties over de initiatieven in de Bondsraad:
  - **Campact:** *“De motie van Sleeswijk-Holstein in de Bondsraad schijnt fracking te verbieden. Dat is echter misleidend: ,conventioneel‘ fracking blijft toegestaan, en giftige afvalstoffen mogen nog altijd worden verzonken. Wie de bescherming van ons drinkwater en het milieu serieus neemt, moet elke vorm van fracking verbieden.” (12-05-2014)*
  - **Greenpeace:** *“De SPD en de Groenen werken goed voor de olie- en gasindustrie. Dat weten we al sinds de heren Schröder, Voscherau en Fischer voor Gazprom (...) zijn gaan werken. Dat nu ook zittende politici voor meer fossiele energiebronnen stemmen, is absurd.” (19-06-2014)*

Voorbeeld: FRACKING

- Als **partij** en **fractie** zijn wij tegen de bovengenoemde wetsvoorstellen. In plaats daarvan eisen wij een nationaal verbod op fracking zonder uitzonderingen, want:
  - ook bij conventionele gaswinning kunnen de fracking-chemicaliën maar ten dele worden teruggewonnen;
  - openlegging van fracking-vloeistoffen voor het waterschap en milieueffectonderzoeken zijn wettelijk niet gegarandeerd;
  - ook het broeikaseffect van frackinggas is veel slechter dan die van conventioneel gas;
  - alleen een nationaal verbod kan concurrentie om investeringsvoorwaarden tussen deelstaten voorkomen.

Het antwoord van DIE LINKE op TTIP

- Als **partij** en **fractie** eisen wij:
  - **Stop de geheime TTIP-onderhandelingen!** Zonder deelname van maatschappelijke organisaties zoals vakbonden en milieuorganisaties zijn de onderhandelingen een farce!
  - **In plaats daarvan** eisen wij **alternatieve Handelsbetrekkingen**, in de geest van **Mercosur** in **Latijns Amerika**.
  - **Stop de deregulering van de internationale handel.** Wij hebben niet minder, maar meer regelgeving nodig om mens en milieu te beschermen.

Het antwoord van DIE LINKE op TTIP

- Als **partij** en **fractie** nemen wij aan protest deel:
  - **Internationaal** zijn er brede **Actiecomités** tegen TTIP en de voorspelbare gevolgen opgericht.
  - **In de Herfst** zal het **Blockupy-verbond** weer in **Frankfurt** met **burgerlijke ongehoorzaamheid** tegen de Politik van de Troika en de EU protesteren. Wij zijn deel van dit verbond!
  - Op onze **website** verzamelen we ook **handtekeningen** tegen TTIP:
<http://www.die-linke.de/politik/aktionen/ttip-stoppen/>

Hartelijk bedankt!

Hubertus Zdebel, lid van de Bondsdag in de fractie DIE LINKE.
Commissie voor Milieubeleid, Natuurbescherming, Bouw en
Reactorzekerheid
www.hubertus-zdebel.de

De Inhoud van deze presentatie mag onder vermelding van de
auteur Hubertus Zdebel, lid van de fractie DIE LINKE. in de
bondsdag, worden hergebruikt.

